

PUBLIKÁCIE ministerstva pre sjednotenie zákonov a organizácie správy VESTNÍK.

Ministerský tajemník Ant. Hons:

Výjimka odst. 3. § 38. živnostenského zákona pro území Slovenska a Podkarpatské Rusi.

(Dokončení.)

IV.

Do tohoto stavu věci zasáhly pak předpisy živnostenského zákona č. 259/1924 Sb. z. a n. a vládního nařízení č. 103/1925 Sb. z. a n. Podle § 33. cit. nařízení musí ten, kdo chce provozovati menší práce zednické, tesařské nebo kamenické prokázati, že ve stavebním odvětví, které hodlá provozovati, po vyučení nejméně 3 roky byl v příslušné živnosti prakticky zaměstnán. Bylo by snad možno z okolností, že nebylo tu o průkazu praktického zaměstnání užito slova »Vysvědčení«, jak tomu je v § 12. lit. c) a v § 25. lit. b), vyvozovati, že netřeba tu snad trvati tak na formě tohoto průkazu, jako spíše na tom, že prakse v tom kterém odvětví tu skutečně byla, bez ohledu na to, kým tato prakse dochází svého potvrzení, jen když je to úřad nebo korporace, která v očích úřadů je vždy důvěryhodnou. Než mohlo by se tu vytýkati slovíčkářství a proto přecházíme zatím tuto skutečnost. Důležitým však je, že požaduje se tu průkaz o této praksi absolvované po vyučení.

Poněvadž nařízení nemá dalších předpisů, nutno se ohledně formální stránky těchto průkazů obrátiti k § 15. živnostenského zákona. Z tohoto paragrafu možno tu použití teprve odstavce třetího, dle něhož po čas přechodný průkaz se podává jednak v účinném listem anebo učebním vysvědčením, potvrzujícím vyučení v té které živnosti anebo v továrenském závodě, podobném dotyčné živnosti, jednak průkazem o několikiletém pomocnickém zaměstnání. Učební vysvědčení i průkaz o pomocnickém zaměstnání budtež potvrzeny starostou společenstva i obecním starostou, po případě hlavním městským notářem, v jehož obvodě živnost se provozuje; nenáleží-li zaměstnavatel k nějakému společenstvu anebo byl-li žadatel zaměstnán v továrně, potvrzuje vysvědčení obecní starosta, po případě hlavní městský notář.⁷⁾

⁷⁾ Zde bylo by na místě připamatovati si i výnos býv. rak. min. obchodu ze dne 26. června 1913, č. 19.790, výn. pražského místodržitelství ze dne 1. srpna 1913, č. 132 sb. norm., kde se upozorňuje, že dle živn. řádu jsou živnostenská společenstva, pokud jde o koncesované živnosti vůbec a stavební zvláště, povinna potvrzovati osvědčení,

A nyní pokračujeme dále na případě praktickém. Žadatel pracoval 20 až 30 let buď u svého otce anebo u některého jiného živnostníka a požádá si nyní o koncesi ku provádění menších prací zednických, tesařských nebo kamenických. Úřad požaduje od něho jednak průkaz o vyučení, jednak průkaz o tříleté praxi ve smyslu § 33. vládního nařízení čís. 103/1925 Sb. z. a n. Žadatel však od svého otce, který mezitím zemřel, po případě od svých jiných zaměstnavatelů, kteří také již zemřeli, nepožadoval nikdy potvrzení o době svého zaměstnání, jak jsou o něm předpisy v zák. čl. XVII/1884, který po stránce těchto formalit musíme zde bráti v úvahu. Praxe sama nebyla tak přísná a předpisy starého živnostenského zákona nebyly tak přísně dodržovány, což ostatně umožňovala celá konstrukce starého živnostenského zákona, jak jsme se o tom zmínili v oddíle III. tohoto článku. Nestaral-li se dělník sám o to, průkazu nedostal. Že skutečně praxe v tomto směru pak v důsledku toho musela býti liberálnější a také byla, o tom podává nejlepší svědectví nařízení uherského ministra obchodu ze dne 9. dubna 1904, čís. 21.478 o způsobu prokazování doby ztrávené praktickou odbornou prací v průmyslových odvětvích průkazem způsobilosti vázaných.

V tomto nařízení právě se konstatuje, že živnostenské úřady postupují až příliš liberálně při přijímání listin, kterými se prokazuje odborná práce předepsaná v § 4. a 6. zák. čl. XVII/1884, že v mnohých případech v nedostatku pracovní knížky přijímají se různá soukromá vysvědčení, která, ačkoliv jsou náležitým pověřovacím dodatkem ověřena, s hlediska věrohodnosti neposkytují úplné garancie, ježto se vztahují často na zaměstnanecký poměr z takové dávné doby, který je úřednímu orgánu nebo živnostenské korporaci, vystavivší tento ověřovací dodatek, někdy jen z pouhého doslechu znám.

V té době byl však již nový živnostenský zákon⁸⁾ po 20 let v platnosti, zákon, jímž zavedeny a požadovány pracovní knížky a přes to připouštěly se stále ještě jiné průkazy, jak o nich mluvila nařízení čís. 28.933/1889 a nařízení čís. 70.335/1891. Přes to pak, že poukázáno na nutnost pracovní knížky, připuštěno však ještě nadále částečné prokazování jinými formami, než bylo vyžadováno zákonným článkem XVII/1884. Pokud pak šlo o vysvědčení učební, máme tu již zmíněný předpis § 6. zák. čl. XVII/1884, z něhož plyne, že nemuselo tu býti vždy učebního vysvědčení, nýbrž stačil průkaz o tříletém zaměstnání v odborné práci.

Uvážíme-li toto, pak nelze se diviti takovému pomocníku, jestliže dříve se nestaral o své potřebné průkazy a nyní, když jich potřebuje, nemá jich. A tu, myslíme, že bylo-li intencí živno-

vydané pomocnému dělníku o zaměstnání v koncesované živnosti pouze tehdy, jde-li o pracovní knížku; naproti tomu pracovní vysvědčení nepotřebují potvrzení od společenstva.

⁸⁾ T. j. zákon čl. XVII/1884, kterým byl zrušen starý zák. čl. VIII/1872.

stenského zákona, jak plyne z § 252., nabytá práva zachovati. nebylo zajisté ani v úmyslu takovéto pomocníky zkrátiti — můžeme říci — v jejich »právech«, poněvadž za platnosti dřívějších předpisů by jim případně bylo umožněno koncese dosáhnouti, jen když by průkaz o faktickém zaměstnání skutečně podali.

Vysvědčení učební nebylo by tedy nevyhnutelně nutným, nýbrž stačil by tu průkaz o tříletém zaměstnání v této odborné práci.

Rovněž, nemá-li pracovní knížky, mohlo by stačiti vysvědčení o praktickém zaměstnání pomocnickém, zvláště, když nový živnostenský zákon z r. 1924 knížky již vůbec odstranil.

Jsou-li dřívější zaměstnavatelé na živu, bude si moci od nich lehko potřebná vysvědčení opatřiti. Nejsou-li již na živu, pak mohl by tu snad za zemřelého živnostníka vydati pracovní vysvědčení jeho právní nástupce, po případě i příslušná živnostenská korporace (srv. k tomu judikáty B 4643/1906 a B 5629/1908), která podle § 127. obstarávala agendy svěřené živnostenským úřadům I. stolice, resp. nyní nástupce této živnostenské korporace nové společenstvo, pakliže stará živnostenská korporace netrvá vůbec v žádné formě dále.⁹⁾ Vzhledem k tomu, že celá struktura věci byla — jak patrně z toho, co jsme pověděli v oddíle III. a v předešlých odstavcích tohoto oddílu — vybudována na jiných předpokladech, domníváme se, že bylo by tu zcela dobře možno použití analogie nálezu bývalého správního soudu B 4643/06 a B 5629/08, které právě při těchto jiných předpokladech by v daném případě obzvláště daly se aplikovati. Že používání takovéto analogie bylo by na místě, je jistě správným, uvážíme-li, že živnostenský zákon pro Slovensko a Podkarpatskou Rus přejal vlastně živnostenský řád, platný v ostatním území republiky a tím umožnil i používání judikatury k tomuto zákonu.¹⁰⁾ Potvrzení takovéhoto vysvědčení pak by se mohlo stejně státi ve smyslu 5. odstavce § 15. živnostenského zákona č. 259/1924 Sb. z. a n.

Z těchže důvodů bylo by tu použití i analogie judikátu B 7946/1911, dle něhož existenci učebního poměru k průkazu způsobilosti stačícího nelze bráti v pochybnost proto, že týž skutečně se s opominutím formálních předpisů. Rovněž nálezu B 5635/1908 může zde býti analogicky použit, pokud stanoví, že nebyl-li učeň řádně přihlášen u společenstva (v našem případě živnostenského úřadu, živnostenské korporace), může býti učební pán potrestán, avšak učební poměr nestává se tím neplatný. Tato analogie byla by tím spíše na místě, uvážíme-li k tomu vícekrátě již zmíněný předpis § 6. zák. čl. XVII/1884.

⁹⁾ V těch případech pak, kde úřad vedl seznamy hlášených pomocníků a učenníků, mohlo by postačiti i potvrzení tohoto úřadu.

¹⁰⁾ O tom viz blíže v čl. »Unifikace živnostenského práva« v roč. III., čís. 1.—6. Publikácie ministerstva unifikačního (Věstník).

Byli ovšem učenník či pomocník řádně zaměstnavatelem hlášen u úřadu živnostenského nebo živnostenské korporace a průkazu, osvědčující toto jeho zaměstnání snad vůbec nedostal, anebo již dostal a později ztratil, pak ovšem bude snadno možno, buď vyhotoviti duplikáty jejich anebo vůbec průkazy tyto vydati podle záznamů, jež byly u těchto korporací nebo úřadů vedeny. O těchto průkazech sotva bylo by možno pochybovati, že nejsou dostatečnými a zákonu nevyhovujícími, přes to, že budou vystaveny až po letech, t. j. po době poměrně velmi dlouhé od okamžiku, kdy zaměstnání toho kterého živnostníka bylo skončeno. Pak mají ovšem podobné předpoklady jako průkazy, nabyté způsobem, o němž jsme se z předu zmínili, kdy dotyčná osoba nebyla zaměstnavatelem řádně ohlášena a bylo by v důsledku toho možno i takové průkazy uznati za vysvědčení zákonu vyhovující, zvláště když bude je možno ještě opatřiti potvrzeními podle odst. 5. § 15.

V.

Z uvedeného tedy plyne, že i takovéto — řekli bychom »náhradní«¹¹⁾ — průkazy jsou nejen možny, ale že by vyhovovaly i předpisům dřívějším a v důsledku toho, poněvadž průkazy ty nutno posuzovati podle doby, kdy jich mělo býti nabyto, že měly by vyhovovati i předpisům podle zákona nového. Tam pak, kde by snad zákon nový byl příznivější oproti předpisům dřívějším, bylo by nutno použiti vlastně tohoto příznivějšího předpisu, což by se ostatně shodovalo i s intencí vyjádřenou v § 252., odst. 1. živnostenského zákona, dle něhož nabytá práva zůstávají zachována a přistupují k nim ještě i všechna rozsáhlejší práva, spojená podle tohoto zákona s provozováním té které živnosti. Nebude tu zajisté námitek, bude-li analogie této intence užito i v našem případě.

Za tohoto stavu věcí pak netřeba vůbec obraceti se k ustanovením § 38., odst. 3. živnostenského zákona, poněvadž tu nejde vlastně o nějakou dispens, kteréžto ustanovení má právě význam pro futuro, kdežto v našem případě půjde vždycky o dobu před novým živnostenským zákonem, kdy platí ještě předpisy staré, směrodatné po stránce formálnosti eventuelních průkazů již tehdy nabytých i tenkrát, kdy nabývá se koncese podle nového zákona živnostenského.

Uvážíme-li pak dále, že dispens podle odst. 2., § 18. živnostenského zákona může se týkati i odpuštění předložení učebního vysvědčení, vidíme, že dispens, ani kdyby v našem případě byla možna, by tu neměla vůbec místa, protože podle § 6. zák. čl. XVII. z r. 1884 nebyl průkaz učebním vysvědčením vůbec nutným a jinaký průkaz podle tohoto paragrafu byl připouštěn již přímo v zákoně a nebylo nutno zvláště snad žádati o nějakou dispens. Proto

¹¹⁾ »Náhradní«, ačkoliv chtěli bychom je považovati za rovnocenné striktnímu předpisu zákona vyhovujícím průkazům, tedy za průkazy ve smyslu zákona.

nelze ani nyní v takovém případě mluvit o dispensi a netřeba se tu proto ohlížeti na předpis odst. 3., § 38. živnostenského zákona, nýbrž nutno vycházeti právě z předpisu dřívějšího a po případném ještě potvrzení živnostenským úřadem nebo živnostenskou korporací průkaz takový uznati za zákonu vyhovující.

Kromě toho bylo zajisté důvodem pro ustanovení odstavce 3., § 38. veřejný zájem, který tu má být chráněn, aby nebyla snad umožněna cesta k nabytí průkazů nereelním způsobem, které by pak, byvše cestou dispense uznány, byly základem pro nabytí koncesované živnosti pro osobu, která by vůbec nevykazovala předepsaného praktického vzdělání a tím by pak při provádění živnosti mohla veřejný zájem ohroziti.

V našich případech však — nehledě k tomu, že jde tu o malý rozsah oprávnění, u něhož nejméně dá se předpokládati nějaké ohrožení veřejného zájmu — je a musí být praktické zaměstnání vždycky prokázáno a požadování tohoto průkazu je také naším předpokladem, a jedná se tu také ve většině případů o nesporně dlouholeté skutečné zaměstnání v této živnosti; jde tu pouze však o formu takových průkazů, která obzvláště za dřívějších poměrů nebyla snad přísně dodržována a kterou proto bylo by i nyní liberálně posuzovati ve všech těch případech, kdy se jedná o osobu, která již dlouhá léta před účinností nového živnostenského zákona byla v té které živnosti skutečně prakticky zaměstnána.

Bylo by proto potřebí, aby úřady, posuzující takovou žádost o koncesi o provozování menších prací zednických, tesařských nebo kamenických, nenechávaly snad celou tíhu o provedení důkazu spočívatí jen na žadateli, nýbrž aby samy mu pomohly, poukazující ho na to, jakým způsobem dokladů má si opatřiti.¹²⁾

Je zcela přirozeno při dnešní přetíženosti úřadů, že dostanou-li takovou žádost o koncesi, doloženou na příklad pouze vysvědčením obce, že žadatel po 30 let v té a té živnosti pracoval, neuznají doklad ten za zákonu vyhovující a odmítnou žadatele z toho důvodu, že průkaz způsobilosti nebyl podán. A když pak žadatel z neznalosti zákona žádá o »dispens« v tomto směru, je odmítnut poukazem na § 38., odstavec 3. živnostenského zákona, dle něhož se u stavebních živností dispens nepřipouští. Postup tento odpovídá striktním předpisům zákona a nelze mu ničeho vytýkati. Než přes to bylo by možno právě z toho důvodu, že tu jde o ty nejmenší, jimž má být existence umožněna a kteří se nikdy dříve o předpis zákona nestarali, upustiti od tohoto strohého stanoviska a žadateli vyložiti, jakým způsobem bylo by mu možno potřebných průkazů si opatřiti a neposuzovati případné žádosti o dispens jako takové, to jest ve smyslu §§ 18. a 38. živnostenského zákona, nýbrž hleděti na ně, jako na žádosti o radu, jakým způsobem bylo by možno požadovaného průkazu dosíci.

¹²⁾ Mohlo by se tak státi ústně, po předvolání žadatele, nebo písemně v zatímním vyřízení, v němž se žádá doplnění dokladů.

Budou-li pak opatřeny a předloženy průkazy ve formě, jak jsme se o tom zmínili v předešlém oddíle tohoto článku, bylo by je možno uznati za zákonnou vyhovující, takže by tu nešlo o nějaké dispensování, nýbrž prostě o udělení koncese na základě předložených a za dostatečné uznaných průkazů. Tento postup by jistě neodporoval zákonu č. 259/1924 Sb. z. a n., jehož intencemi bylo nabytá práva zachovati, po případě rozšířiti je o rozsáhlejší práva podle nového zákona. U těch ovšem, kdož vstupují do zaměstnání teprve po účinnosti nového zákona, dlužno se již řídití naprosto striktním jeho předpisem, poněvadž u těch osob jsou předpoklady zcela jiné, nežli u žadatelů starého typu.

Myslíme, že jsme dostatečně dokázali, že takový výklad zákona je možný. Pak-li že by však tento výklad nebyl kompetentními úřady,¹³⁾ po případě Nejvyšším správ. soudem uznán dostatečným, pak bychom se přimlouvali za to, aby s ohledem na tyto staré, ve svém oboru ustavičně zaměstnané a již i sešedivělé pracovníky byla možnost liberálnější praxe uzákoněna, k čemuž by se mohlo použití připravovaného právě nového zákona o stavebních živnostech, o jehož osnově byly před nedávnem konány již porady se zájemníky na Slovensku.

Porady slovenské komise pro obor práva trestního. Ve dnech 30. září, 1. a 2. října t. r. konány byly porady komise slovenských právníků pro obor práva trestního, v zasedací síni Právnícké Jednoty v Bratislavě, za předsednictví vrchního státního zástupce A. Kissicha a za účastenství zástupců ministerstev unifikčního a spravedlnosti. V poradách probírána byla podrobně obecná část (§§ 1.—135.) přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech, zpracované komisí pro reformu československého trestního zákona. Komise projevila v celku souhlas s obecnou částí; vyslovila se však rozhodně proti rozdělení trestních činů na zločiny a přečiny podle nízkého smýšlení pachatele, jakožto kriteria velmi neurčitého a ryze subjektivního a navhla, aby pro rozdělení bylo rozhodným stanovisko objektivní. V témže smyslu vyslovila se proti definici pokusu, která jest výslednicí subjektivní theorie, na níž osnova spočívá. V poradách bude pokračováno v měsíci listopadu a prosinci.

Unifikační problém jinde a u nás. Nedopatřením tiskárny bylo u článku pod tímto názvem v 13. čísle letošního ročníku Právneho Obzoru otištěným vynecháno obvyklé označení, že jde pouze o prvou část článku, která bude mít ještě pokračování. Část druhá vyjde později, až bude možno ohledně ostatních států materiál zpracovati, resp. opatřiti. — Tiskové chyby, které se do uveřejněné prvě části místy vloudily, nechť opraví si čtenář laskavě sám.

¹³⁾ V případě kladném bylo by možno příslušný výklad sdělití úřadům nižších stolic zvláštním ministerským výnosem.